

EMLÉKEZÉS

Petőfi S. János emlékére

Valószínűleg mindenki életében vannak olyan találkozások, amelyek örökre nyomot hagynak... Mert valamilyen értelemben megváltoztatnak bennünket, úgy érezzük, többé, jobbbá válunk általuk.

Úgy érzem, nemcsak a magam nevében emlékezem így a Petőfi S. János professzor úrral való találkozásra, hanem nagyon sokunkéban. 2013 februárja óta ezt az emlékezést az a szomorú tudat hatja át, hogy hiába vágynánk a találkozásokra, a beszélgetésekre, a tőle kapott szeretetteljesen ösztönző impulzusokra, azzal kell gazdálkodnunk, és a magunk erejéből abból kell gazdagodnunk, ami eddig jutott nekünk belőle, mert már nem él közöttünk.

De szerencsére ismerhettük, tanulhattunk tőle: tudományt, logikát, szemléletet, értékrendet, emberi mélységeket, sok mindent. Professzor úr nemcsak hidat teremtett a különböző kutatások között, hanem egyedi tudásával és kivételes egyéniségével szakmai és emberi utakat terelt közös mederbe.

Attól kezdve, hogy a 90-es évek végén „betette a lábát” hozzánk, irányításával és példamutatásával olyan együttműködés vette kezdetét a nyelvészeti tanszékek kutatói között a Debreceni Egyetemen belül és az ország több más nyelvészeti tanszékét is beleértve, amely — remélem, ugyanakkor így is érzem — jó időre megpecsételte sorsunkat.

Debrecenbe is: hazajött! Ahogy Pécsre, Szegedre is, és mindenhová, ahová hívták, ahol tanulni akartak tőle. Külföldön már jó ideje ismerték és elismerték őt és a tudományos eredményeit, mire itthon is lehetőségünk nyílt megta-
pasztalni azt a sokszínűséget, amellyel a nyelv és más jelrendszerek ábrázoló funkcióját kutatta. Nem sok időre volt szükség, és itthon is elismerések övezték munkáját: a pécsi és a debreceni egyetem díszdoktorává avatta, a szegedi Juhász Gyula Főiskola magister emeritusa lett, az MTA külső tagjává választotta.

Professzor úr először egyetemünk doktori képzésében, később a nappali tagozatos hallgatóknak is tartott kurzusokat új és kreatív szemléletet hozva a tudományos gondolkodásba, feltárva a szövegvizsgálat szerteágazó lehetőségeit a szemiotikai textológia keretében. Interdiszciplináris szemléletével a tudományos

megismerés szabadságát hirdette, teret engedve a módszertani sokféleségnek, tisztelve az egyéni megoldások értékeit.

A Magyar Nyelvtudományi Tanszéken, összefogva más nyelvi tanszékek nyelvészeit is, útjára indította a Poliglott szövegnyelvészeti-szövegtani kutató-programot és a tudományos eszmecsere fórumaként az Officina Textologica sorozatot. A periodika első, programadó kötete kitűnően illusztrálja kutatói értékrendjét: a poliglott szemléletet, valamint az integratív törekvést. Előbbivel a kontrasztív kutatásokat támogatja, az utóbbival pedig annak fontosságát hirdeti, hogy a különböző érdeklődésű és nyelvű kutatók a szövegtani-szövegnyelvészeti jelenségeket explicit módon összemérhető nézőpontból is vizsgálják.

Ez a kettős szándék számunkra — kutatók számára — egyidejűleg jelenti a szövegvizsgálat irányának, témájának meghatározottságát valamilyen felsőbbrendű cél érdekében; ugyanakkor szabadságot is jelent a tudományos vizsgálódásban: az egyéni ambíciónak, elméleti hozzáállásnak a lehetőségét. Petőfi S. János egyik tanítványaként (ha tarthatom annak magam) úgy érzem, hogy professzor úr oktatóként, tudósként, a kutatási programunk vezetőjeként, az Officina Textologica sorozat főszerkesztőjeként is ennek a „mederbe terelt szabadságnak” a jegyében folyamatosan azon munkálkodott, hogy a poliglottiát szem előtt tartva, meghatározva a szövegtani kutatás aktuálisan időszerű irányait, kérdéseit, lehetőséget kínáljon az eltérő szemléletű, más-más elméleti alapon álló kutatók eszmecserejére, eredményeik összevetésére.

Amellett, hogy elméleti keretének kidolgozásával megoldást kínált számos olyan szövegtani problémára, amelyeknek a klasszikus szövegtani keretekben a megfogalmazásuk sem egyszerű, látóköriünk kitérítésére, a szövegtannak interdiszciplináris tudományként való felfogására nevelt. Úgy gondolom, hogy kivétel nélkül mindannyiunk számára, akik a tanár úr vezette kutatásokba bekapcsolódtunk, szakmailag és emberileg is számtalan értékes tanulsággal szolgált a vele való közös munka.

Most pedig, hogy tudományos kérdéseket érintő dilemmáinkkal már nem fordulhatunk hozzá, nem kérhetjük véleményét, nem töprenghetünk vele együtt, nem marad más megoldás, mint hinni, hogy jó úton járunk, hiszen téves gondolatok, hibás kérdések nem léteznek, legföljebb csak eltérő szemléletekből adódó eltérő gondolatok, ahogy ezt Tőle annyiszor hallhattuk.

DOBI EDIT